

Aneta Mendrek

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

ORCID: 0000-0002-1987-8070

UMORZENIE PROCESU ZAWIESZONEGO W ZWIĄZKU Z NIEMOŻNOŚCIĄ DORĘCZENIA ODPISU POZWU

Ustawą z dnia 4 lipca 2019 r.¹ istotnie zmodyfikowano zasady doręczania pozwanemu pozwu lub innego pisma procesowego² wywołującego potrzebę podjęcia obrony jego praw, jeżeli w sprawie nie doręczono mu wcześniej żadnego pisma i nie ma zastosowania art. 139 § 2–3¹ k.p.c. lub inny przepis przewidujący skutek doręczenia.

¹ Ustawa z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego i niektórych innych ustaw (Dz.U. 2019, poz. 1469).

² W tym miejscu należy zasygnalizować, że na gruncie art. 139¹ § 1 k.p.c. rodzi się istotny problem interpretacyjny związany z zakresem zastosowania doręczeń za pośrednictwem komornika. Zauważyć należy, że niejednokrotnie doręczenie odpisu pozwu połączone jest z doręczeniem odpisu nakazu zapłaty. Literalna wykładnia tego przepisu w związku z użyciem w nim wyłącznie pojęcia „pisma procesowego” i przemilczeniem kwestii doręczania pism sądowych (w tym nakazów zapłaty) mogłaby prowadzić do wniosku, że doręczeniu wraz z odpisem pozwu nie podlega odpis nakazu zapłaty. Niestety do kwestii tej nie odniesiono się w żaden sposób również w uzasadnieniu projektu ustawy. Względy prakseologiczne i ekonomii procesowej przemawiają za doręczaniem wraz z odpisem pozwu odpisu nakazu zapłaty. Za takim rozwiązaniem opowiedział się M. Uliasz (komentarz do art. 139¹ [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz do ustawy z 4.7.2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw*, red. J. Gołaczyński, D. Szostek, Legalis/el. 2019, Nb. 15), wskazując, że „przez «odpis pisma» należy rozumieć całość korespondencji, która powinna być doręczona pozwanemu pierwszy raz w postępowaniu. Chodzi tu zatem o odpis pisma procesowego (pozwu, wniosku lub innego pisma procesowego), odpisy załączników do tego pisma, odpisy orzeczeń podlegających doręczeniu wraz z tym pismem (np. nakazu zapłaty) oraz pisemne pouczenia, które, według przepisów, powinny być doręczone pozwanemu. Przedmiot doręczenia dokonywanego za pośrednictwem komornika musi być identyczny z przedmiotem pierwszego doręczenia dokonywanego na rzecz pozwanego przez sąd. Wynika to stąd, że doręczenia te wywołują takie same skutki”. Z kolei K. Markiewicz (komentarz do art. 139¹ [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. T. Szanciło, Legalis/el. 2019, pkt 4), zwracając uwagę na wyżej wymienioną lukę i odnosząc się do kwestii doręczenia przed doręczeniem odpisu pozwu odpisu postanowienia o przekazaniu sprawy właściwemu sądowi, stwierdza, że ustawodawca nie przewidział możliwości doręczenia odpisu wyżej wymienionego postanowienia przez komornika.

W art. 139¹ § 1 k.p.c. wprowadzono wyjątek od zasady wyrażonej w art. 139 § 1 k.p.c., tj. wykluczono – w opisanej wyżej sytuacji – możliwość uznania za doręczone pisma awizowanego dwukrotnie i niepodjętego w terminie (tzw. doręczenia *per aviso*). W miejsce przyjęcia fikcji doręczenia *per aviso* ustawodawca w art. 139¹ k.p.c. nałożył na powoda nowy ciężar procesowy doręczenia pozwanemu odpisu pozwu lub pisma procesowego wywołującego potrzebę podjęcia obrony jego praw za pośrednictwem komornika.

Unormowanie to jest podyktowane potrzebą ochrony pozwanych przez zdarzającymi się na gruncie dotychczasowych unormowań nadużyciami lub słabościami doręczenia *per aviso* polegającymi na podawaniu w pozwie nieaktualnego adresu i uzyskiwaniu w ten sposób nakazu zapłaty lub wyroku w postępowaniu toczącym się bez udziału pozwanego i bez zapewnienia mu możliwości udziału w takim postępowaniu³. Potrzeby takiej, tj. dalej idącej niż gwarantowana dotychczas w przepisach, ochrony pozwanych nie sposób kwestionować.

Wydaje się jednak, że przyjęte w tym zakresie nowe unormowania mają istotne wady, szczególnie jeżeli uwzględni się szerszy kontekst normatywny, przede wszystkim związany z nowym brzmieniem art. 182 § 1 pkt 1 k.p.c., przyjętymi szczegółowymi unormowaniami zasad dokonywania doręczeń przez komornika i kosztów z tym związanych, a w końcu brakiem przymusu adwokacko-radcowskiego czy chociażby brakiem wyraźnego obowiązku każdorazowego pouczenia powoda występującego bez profesjonalnego pełnomocnika o treści art. 139¹ § 2, art. 177 § 1 pkt 6, art. 182 § 1 pkt 1, § 2 i § 4 oraz art. 143 i 144 k.p.c. Dążąc, zresztą słusznie, do ochrony pozwanych przed nadużyciami związanymi z doręczeniami *per aviso*, ustawodawca stworzył pole do nadużyć ze strony ukrywających się przed odpowiedzialnością pozwanych, a tym samym w sposób nieuzasadniony i nieproporcjonalny upośledził sytuację powodów.

Konstatacja powyższa odnosić się będzie odpowiednio do stron składających skargę o wznowienie postępowania. Jedną z dwóch najczęstszych sytuacji, w których art. 139¹ k.p.c. znajdzie zastosowanie, będzie właśnie niemożność doręczenia *per awizo* odpisu pozwu pozwanemu lub niemożność doręczenia przeciwnikowi strony składającej skargę o wznowienie postępowania odpisu tejże skargi⁴.

W niniejszym opracowaniu uwaga zostanie skupiona na konsekwencji niesprostania przez powoda ciężarowi doręczenia odpisu pisma przez komornika lub ustalenia adresu zamieszkania pozwanego, jaką jest umorzenie spoczywającego procesu.

³ Tak m.in. uzasadnienie projektu ustawy, <http://orka.sejm.gov.pl/Druki8ka.nsf/0/166CCC44490F3965C1258384003CD40A/%24File/3137-uzas.pdf>, s. 153–154.

⁴ Zgodnie z art. 136 § 3 k.p.c. w odniesieniu do doręczenia skargi o wznowienie postępowania nie znajdzie zastosowania art. 136 § 2 k.p.c. Jednocześnie mając na względzie charakter skargi (zob. art. 406 i 409 k.p.c.), należy przyjąć, że skarga o wznowienie postępowania będzie stanowić inne pismo procesowe wywołujące potrzebę obrony praw w rozumieniu art. 139¹ § 1 k.p.c.

Otóż zgodnie z art. 139¹ § 1 k.p.c. w sytuacji, o której mowa w tym przepisie, w razie bezskuteczności próby doręczenia pisma przewodniczący zawiadamia o tym powoda, przesyłając mu odpis pisma dla pozwanego i zobowiązując do doręczenia odpisu tego pisma pozwanemu za pośrednictwem komornika. Stosownie do treści art. 139¹ § 2 zd. 1 k.p.c. powód w terminie 2 miesięcy od doręczenia mu wyżej wymienionego wezwania powinien złożyć do akt potwierdzenie doręczenia pisma pozwanemu za pośrednictwem komornika albo zwraca pismo i wskazuje aktualny adres pozwanego lub dowód, że pozwany przebywa pod adresem wskazanym w pozwie⁵.

Artykuł 139¹ § 2 zd. 2 k.p.c. statuuje sankcję za niesprostanie nałożonemu na powoda w treści art. 139¹ § 2 zd. 1 k.p.c. ciężarowi. Stanowi on, że „po bezskutecznym upływie terminu stosuje się przepis art. 177 § 1 pkt 6 k.p.c.”. Oznacza to, że w razie bezskutecznego upływu terminu sąd może zawiesić postępowanie na podstawie art. 177 § 1 pkt 6 k.p.c. Zauważyć należy, że chociaż przepis art. 139¹ § 2 zd. 2 k.p.c. nakłada na sąd obowiązek zastosowania art. 177 § 1 pkt 6 k.p.c., to nie można z jego brzmienia wywodzić obowiązku zawieszenia postępowania w każdej sytuacji. Otóż przepis ten odsyła do art. 177 § 1 k.p.c., który wskazuje na możliwość – a nie obowiązek – zawieszenia postępowania z urzędu⁶. Ma to o tyle istotne znaczenie z punktu widzenia omawianej problematyki, że decyzja sądu w przedmiocie zawieszenia postępowania determinować może dalsze postępowanie i sytuację powoda.

Zakreślony w art. 139¹ § 2 k.p.c. dwumiesięczny termin jest terminem ustawowym. Ma on jednak szczególny charakter, gdyż z jednej strony nie pozwala na jego przedłużenie na podstawie art. 166 k.p.c. (nie jest terminem sądowym), z drugiej strony nie sposób przyjąć, aby zastosowanie znalazł art. 167 k.p.c. (wobec odmiennego uregulowania w art. 139¹ § 2 zd. 2 k.p.c. skutków uchybienia temu terminowi).

W konsekwencji powód nie może wnosić o jego przedłużenie, natomiast może wnosić o niezawieszenie postępowania na podstawie art. 177 § 1 pkt 6

⁵ Sporne w doktrynie jest, za pomocą jakich środków powód może dowodzić, że pozwany przebywa pod adresem wskazanym w pozwie. M. Uliasz (komentarz do art. 139¹, Nb. 21) wyraził pogląd, że choć w nowelizacji chodzi zapewne o dowód z dokumentów, „nie można wykluczyć możliwości skorzystania z innych środków dowodowych (np. zeznań świadków albo nawet zeznań powoda)”. Natomiast K. Markiewicz (komentarz do art. 139¹, pkt 3) wskazuje, że dowodem takim może być np. potwierdzenie odbioru innej korespondencji przez pozwanego (uczestnika postępowania) pod dotychczasowym adresem albo jego pismo ze wskazaniem tego adresu jako adresu zamieszkania. Wyklucza przy tym możliwość dowodzenia prawidłowości doręczenia za pomocą dowodów z zeznań świadków, gdyż w jego ocenie przeprowadzenie takich dowodów powinno być poświadczane skutecznym doręczeniem odpisu wniosku.

⁶ Za fakultatywnością zawieszenia postępowania w omawianej sytuacji opowiada się również K. Flaga-Gieruszyńska, komentarz do art. 139¹ [w:] A. Zieliński, K. Flaga-Gieruszyńska, *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, Legalis/el. 2019.

k.p.c., a uwzględnienie wniosku powoda zależeć będzie od oceny sądu⁷. Będzie to mieć szczególne znaczenie w tych sytuacjach, w których powód niezwłocznie po doręczeniu zobowiązania do doręczenia pisma za pośrednictwem komornika podejmie niezbędne działania w tym kierunku, a mimo to nie uda mu się w terminie 2 miesięcy uzyskać od komornika dowodu doręczenia lub wyników czynności podjętych przez komornika na podstawie art. 3b u.k.s.⁸ w celu ustalenia adresu zamieszkania pozwanego. W takiej bowiem sytuacji powód nie dysponuje jeszcze możliwością złożenia skutecznego wniosku o ustanowienie dla pozwanego kuratora na podstawie art. 143 i 144 k.p.c.⁹, a wręcz może nawet nie mieć świadomości istnienia takiej instytucji lub potrzeby.

Jakkolwiek decyzja o zawieszeniu postępowania została w art. 177 § 1 k.p.c. *ab initio* pozostawiona ocenie sądu, należy postulować, aby podejmując decyzję w tym przedmiocie, sąd brał pod uwagę konkretną sytuację (w szczególności aktywność powoda w zakresie dążenia do zadośćuczynienia nałożonych nań ciężarów, okoliczności wynikające ze znajdującego się w aktach materiału lub znane sądowi z urzędu, wskazujące, że trudności w doręczeniu korespondencji mogą w konkretnej sytuacji wynikać z podejmowanych przez pozwanego nieuczciwych zabiegów zmierzających do uniknięcia odpowiedzialności), konsekwencje zawieszenia postępowania dla dalszego biegu postępowania (umorzenie spoczywającego procesu z upływem trzymiesięcznego terminu) oraz coś, co w obecnie jest trud-

⁷ Nie wydaje się przy tym trafna wykładnia art. 139 § 2 k.p.c., wedle której „powód może skutecznie zwrócić pismo i wskazać aktualny adres pozwanego lub dowód, że pozwany przebywa pod adresem wskazanym w pozwie, tylko w terminie 2 miesięcy od dnia doręczenia zobowiązania. W razie dokonania tych czynności po upływie tego terminu nie stanowią one przeszkody do zawieszenia postępowania, a jeżeli postępowanie zostało już zawieszone, to nie uzasadniają one podjęcia postępowania. W takim przypadku powód może jedynie złożyć potwierdzenie doręczenia pisma za pośrednictwem komornika, gdyż w przeciwnym razie sąd umorzy postępowanie po upływie 3 miesięcy od daty postanowienia o zawieszeniu postępowania”. Taki pogląd wyraził M. Uliasz, komentarz do art. 139¹, Nb. 24.

⁸ Ustawa z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych (Dz.U. 2018, poz. 771 ze zm.).

⁹ Jak wskazuje się w doktrynie i orzecznictwie, wniosek o ustanowienie *curator absentis* zapobiega zawieszeniu postępowania na podstawie art. 177 § 1 pkt 6 k.p.c., o ile okaże się skuteczny, tj. o ile uprawdopodobniony zostanie fakt, że osoba jest nieznana z miejsca pozwu. Podobnie m.in. A. Jakubecki, komentarz do art. 177 [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. H. Dolecki, red. T. Wiśniewski, Lex 2013, Lex/el., teza 30; E. Stafańska, komentarz do art. 177 [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. M. Manowska, Warszawa 2015, Lex/el., teza 23; A. Laszkowska-Hulisz, komentarz do art. 177 [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. A. Marciniak, Legalis/el. 2019, teza 4; E. Rudkowska-Ząbczyk, komentarz do art. 177 [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. E. Marszałkowska-Krześ, Legalis/el. 2019, teza 20; postanowienie SN z dnia 5 listopada 1970 r., sygn. II CZ 133/70, Legalis; postanowienie SN z dnia 12 lipca 1978 r., sygn. IV CZ 99/78, Legalis; postanowienie SN z dnia 12 marca 1982 r., sygn. I CZ 20/82, Legalis. Powód, któremu nie udało się jeszcze uzyskać od komornika protokołu potwierdzającego wyniki jego ustaleń, nie będzie miał możliwości uprawdopodobnienia okoliczności, że miejsce pobytu nie jest znane. Trudno jednocześnie oczekiwać, aby na powodzie, który niezwłocznie złożył wnioski, o których mowa w art. 3a i 3b u.k.s. – przed uzyskaniem wyników ustaleń komornika – spoczywał ciężar uprawdopodobniania wyżej wymienionych okoliczności w drodze np. zeznań świadków.

ne do przewidzenia, a mianowicie przeciętny czas, jaki w praktyce okaże się potrzebny na doręczenie pisma przez komornika, względnie podjęcie przez niego czynności zmierzających do ustalenia adresu zamieszkania pozwanego. Wskazać bowiem należy, że instytucja spoczywania procesu, a w konsekwencji umorzenia spoczywającego procesu, została z założenia pomyślana jako konsekwencja bezczynności strony (w tym wypadku powoda) i braku jej dostatecznego zaangażowania we wspieranie toku postępowania¹⁰. Negatywne konsekwencje spoczywania procesu nie powinny natomiast dotyczyć strony, która w miarę istniejących możliwości i ujawniających się w danej sytuacji potrzeb podejmuje dostępne jej kroki mające na celu kontynuowanie postępowania. Biorąc pod uwagę znaczne obciążenie sędziów liczbą spraw w referatach, rodzi się jednak obawa, że w omawianym zakresie może ukształtować się praktyka niemalże automatycznego zawieszania postępowania po bezskutecznym upływie dwumiesięcznego terminu.

Należy podkreślić, że jeżeli sąd zdecyduje się zawiesić postępowanie, możliwość jego podjęcia będzie uzależniona od złożenia przez powoda nie później niż w terminie 3 miesięcy od daty postanowienia o zawieszeniu skutecznego wniosku o jego podjęcie. W przeciwnym wypadku sąd jest zobligowany umorzyć postępowanie na podstawie art. 182 § 1 pkt 1 k.p.c.

Jednocześnie aby złożenie wniosku o podjęcie postępowania było skuteczne i zapobiegło umorzeniu spoczywającego procesu, muszą ustać przeszkody do zawieszenia postępowania, tj. przeszkoda w doręczeniu pisma pozwanemu¹¹. Nie wystarczy więc samo złożenie wniosku o podjęcie postępowania, jeżeli powód nie zadośćuczyni powinnościom z art. 139¹ § 2 zd. 1 k.p.c., tj. nie złoży do akt potwierdzenia doręczenia pisma pozwanemu za pośrednictwem komornika albo nie zwróci pisma ze wskazaniem aktualnego adresu pozwanego lub dowodu, że pozwany przebywa pod adresem wskazanym w pozwie. Jeżeli zadośćuczynienie wyżej wymienionym powinnościom okaże się niemożliwe, alternatywę dla powoda stanowi złożenie wniosku o ustanowienie dla pozwanego kuratora na podstawie art. 143 i 144 k.p.c. W takim przypadku aby wniosek o podjęcie postępowania był skuteczny, a w konsekwencji nie doszło do umorzenia postępowania,

¹⁰ Zob. też: A. Olaś, *Upadek instancji na gruncie art. 182 KPC* [w:] *Umorzenie procesu cywilnego*, Legalis/el. 2016.

¹¹ W orzecznictwie przyjmuje się, że przesłanką podjęcia postępowania jest złożenie w terminie wniosku o jego podjęcie, a nie skuteczność tego wniosku rozumiana jako usunięcie przeszkody, która legła u podstaw zawieszenia postępowania. Tak m.in. postanowienie SN z dnia 7 kwietnia 1998 r., sygn. III CKN 921/97, Legalis. W doktrynie przyjęto, że jedynie skuteczny wniosek o podjęcie postępowania tamuje możliwość umorzenia zawieszonego postępowania. Tak: A. Łaskowska-Hulisz, *Zawieszenie sądowego postępowania rozpoznawczego w sprawach cywilnych*, Warszawa 2009, s. 328; *eadem*, komentarz do art. 182 [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. A. Marciniak, Legalis/el. 2019; K. Markiewicz, *Umorzenie postępowania na podstawie art. 182 § 1 k.p.c. a wniosek o podjęcie postępowania zawieszonego z przyczyny określonej w art. 177 § 1 pkt 6 k.p.c.*, „Polski Proces Cywilny” 2012, nr 2, s. 312–318.

wniosek o ustanowienie kuratora dla nieznanego z miejsca pobytu również powinien zostać złożony przed upływem terminu spoczywania procesu i wniosek ten powinien być skuteczny (tj. prowadzić do ustanowienia kuratora)¹². W przeciwnym razie złożenie tych wniosków przed upływem trzymiesięcznego terminu nie zapobiegnie umorzeniu spoczywającego postępowania. Z kolei skuteczność wniosku o ustanowienie kuratora uzależniona jest od uprawdopodobnienia okoliczności, że miejsce pobytu pozwanego nie jest znane (art. 144 k.p.c.)¹³. Zatem w wielu wypadkach możliwość uprawdopodobnienia tej okoliczności zaistnieje dopiero, gdy powód otrzyma od komornika protokół stwierdzający, że pozwany nie zamieszkuje pod wskazanym adresem i jednocześnie adresu tego w toku czynności, o których mowa w art. 3b u.k.s. nie udało się ustalić.

W świetle powyższego, biorąc pod uwagę czas potrzebny na podjęcie przez komornika czynności związanych z próbą doręczenia (art. 3a u.k.s.), a następnie ustalenia adresu zamieszkania pozwanego (art. 3b u.k.s.) oraz obieg korespondencji, może się okazać, że postępowanie ulegnie umorzeniu pomimo dołożenia przez powoda wszelkich możliwych starań i wykorzystania wszelkich przewidzianych przez prawo środków¹⁴.

¹² Samo złożenie przed upływem trzymiesięcznego terminu – wraz z wnioskiem o podjęcie postępowania – skutecznego wniosku o ustanowienie kuratora dla nieznanego z miejsca pobytu pozwanego stanowi przeszkodę do umorzenia postępowania. Nie można bowiem uzależniać skuteczności wniosku o podjęcie postępowania od ustanowienia kuratora przed upływem tego terminu, szczególnie że okoliczność ta – czas potrzebny na rozpatrzenie wniosku ustanowienia kuratora (w szczególności na znalezienie kandydata na kuratora) – jest zupełnie niezależna od strony. Na postanowienie oddalające wniosek o ustanowienie kuratora dla nieznanego z miejsca pobytu nie służy zażalenie. Takie rozstrzygnięcie podlegać będzie kontroli na wniosek powoda – na podstawie stosowanego odpowiednio art. 380 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. – w postępowaniu zażaleniomym zainicjowanym zażaleniem na postanowienie o umorzeniu postępowania.

¹³ Zauważyć należy, że w doktrynie i orzecnictwie zachodzą różne poglądy co do stopnia i środków służących w tym wypadku do uprawdopodobnienia. Zauważalna jest przy tym tendencja do zaostrzania wymagań stawianych stronie, na której spoczywa ciężar uprawdopodobnienia w omawianym wypadku. W szczególności wskazuje się, że nie jest wystarczające poprzestanie na informacji z Centralnego Biura Adresowego i Krajowego Rejestru Skazanych (tak: postanowienie SN z dnia 15 grudnia 2010 r., sygn. II CZ 150/10, Lex). Postuluje się, aby dla zapobieżenia ewentualnym nadużyciom przesłuchać przeciwnika strony, dla której ma zostać ustanowiony kurator, domowników, sąsiadów, właściciela lub administratora domu. Tak: wyrok SN z dnia 30 czerwca 1997 r., sygn. II CKU 71/97, „Prokuratura i Prawo” 1997, nr 12, poz. 38. Pogląd ten w doktrynie zaakceptowali m.in. K. Weitz, komentarz do art. 144 [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. I: *Postępowanie rozpoznawcze*, red. T. Ereciński, Warszawa 2016, Lex/el., teza 4; J. Bodio, komentarz do art. 144 [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz aktualizowany*, red. A. Jakubecki, Lex/el. 2019, teza 1; E. Stefańska, komentarz do art. 144 [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. M. Manowska, Warszawa 2015, Lex/el., teza 2.

¹⁴ A jednocześnie nienadużywania przez powoda środków, takich jak możliwość odraczania zawieszenia postępowania poprzez wskazanie sądowi przed upływem dwumiesięcznego terminu niekoniecznie właściwego, ale innego niż wskazany w pozwie adresu. Na możliwość taką jako „słabość” unormowania wskazuje w doktrynie M. Uliasz, komentarz do art. 139¹, Nb. 20.

Podkreślić należy zasygnalizowaną już wyżej okoliczność, że ocena ukształtowania sytuacji procesowej powoda w omawianym przypadku wymaga uwzględnienia tego, że *de lege lata* brak jest przymusu adwokacko-radcowskiego oraz że ustawodawca wyraźnie nie przesądził obowiązku pouczenia powoda występującego bez profesjonalnego pełnomocnika o treści art. 139¹ § 2, art. 177 § 1 pkt 6, art. 182 § 1 pkt 1, § 2 i § 4 oraz art. 143 i art. 144 k.p.c. Uwzględnienie powyższych okoliczności prowadzi do wniosku, że w przypadku powodów niekorzystających z profesjonalnej pomocy prawnej ryzyko poniesienia negatywnych konsekwencji procesowych mogących stanowić nieuzasadnione i nieproporcjonalne ograniczenie prawa do sądu zarówno w aspekcie skutecznego dostępu do ochrony prawnej, jak i prawa do rzetelnie ukształtowanej procedury jest jeszcze wyższe. Z tego też względu należy postulować, aby łącznie z wezwaniem powoda do doręczenia pozwanemu odpisu pisma za pośrednictwem komornika doręczano powodowi pouczenie o treści art. 139¹ § 2, art. 177 § 1 pkt 6, art. 182 § 1 pkt 1, § 2 i § 4 oraz art. 143 i art. 144 k.p.c.¹⁵

Podsumowując, wedle art. 139¹ § 2 zd. 2 k.p.c. konsekwencją bezskutecznego upływu dwumiesięcznego terminu z art. 139¹ § 2 zd. 1 k.p.c. jest możliwość zawieszenia postępowania na podstawie art. 177 § 1 pkt 6. Z kolei w razie zawieszenia i niespełnienia przesłanek do jego podjęcia przed upływem trzymiesięcznego terminu od daty zawieszenia następuje upadek instancji (art. 182 § 1 pkt 1 k.p.c.).

Wobec braku regulacji szczególnych upadek instancji w wyżej wymienionej sytuacji powoduje, że:

- pozew nie wywołuje żadnych skutków, jakie ustawa wiąże z wytoczeniem powództwa (art. 182 § 2 zd. 1 k.p.c.), czy to procesowych¹⁶, czy materialnoprawnych¹⁷,
- z umorzeniem postępowania umarzają się nawzajem także koszty procesu (art. 182 § 4 k.p.c.),

¹⁵ Na potrzebę pouczenia powoda przy doręczaniu mu zobowiązania do doręczenia pisma przez komornika zwraca również uwagę M. Uliasz (*ibidem*, Nb. 25), przy czym autor ten wskazuje na potrzebę pouczenia jedynie o treści art. 139¹ § 1 k.p.c. (wydaje się, że autorowi chodziło o art. 139¹ § 2 k.p.c.).

¹⁶ W szczególności z chwilą uprawomocnienia postanowienia o umorzeniu postępowania tracą byt prawny nieprawomocne orzeczenia wydane w umorzonym postępowaniu, w tym nakazy zapłaty (art. 182 § 2 zd. 2 k.p.c.), oraz następuje upadek zabezpieczenia (art. 744 § 1 k.p.c.). Podobnie: postanowienie SN z dnia 23 września 1969 r., sygn. II CZ 94/69, Legalis; postanowienie SN z dnia 6 maja 1998 r., sygn. II CKN 740/97, Legalis; A. Zieliński, K. Flaga-Gieruszyńska, komentarz do art. 182 [w:] A. Zieliński, K. Flaga-Gieruszyńska, *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, Legalis/el., 2019, teza 14. Paradoksalnie upadek instancji powoduje też, że brak jest podstaw do kontynuowania przez komornika czynności mających na celu ustalanie przez niego na podstawie art. 3b u.k.s. adresu pozwanego, gdyż czynności te mogą być podejmowane wyłącznie na zlecenie powoda „zobowiązanego przez sąd” (zob. art. 3 ust. 4 pkt 1 i 1a w zw. z art. 3a ust. 4 i art. 3b u.k.s.).

¹⁷ Przerwa biegu terminu przedawnienia, upływ terminów zawitych itd.

- sąd nie zwraca powodowi opłaty (brak odpowiedniej regulacji w art. 79 u.k.s.c.¹⁸), nie podlega też ona w żadnym stopniu zaliczeniu na poczet opłaty od kolejnego pozwu (choćaby analogicznie do unormowań art. 19 ust. 2 pkt 2 u.k.s.c.).

Rozwiązanie takie należy ocenić krytycznie z punktu widzenia prawa do sądu, zarówno w jego aspekcie dostępu do sądu, jak i rzetelnie ukształtowanego postępowania.

Oznacza to, po pierwsze, że w niektórych sytuacjach mimo dołożenia przez powoda wszelkich starań i wyczerpania dostępnych prawem środków zostanie on pozbawiony możliwości skutecznej ochrony prawnej. Jeżeli bowiem pozew złożony w postępowaniu, w którym nastąpił upadek instancji, nie wywołuje skutków, jakie ustawa wiąże z wytoczeniem powództwa, sama możliwość późniejszego wytoczenia powództwa (po ustaleniu adresu pozwanego) w razie upływu terminu przedawnienia lub terminu zawitego może mieć charakter iluzoryczny.

W tych samych przypadkach, o których mowa powyżej, sprzeczne z zasadą równości stron jest także automatyczne pozbawienie powoda w każdej sytuacji możliwości dochodzenia w wytoczonym następnie procesie kosztów procesu poniesionych w związku z procesem, w którym nastąpił upadek instancji. Z uwagi na stosunkowo krótki termin, w którym następuje upadek instancji, po umorzeniu postępowania może się bowiem okazać, że komornik w toku czynności, o których mowa 3b u.k.s., ustalił, że pozwany faktycznie zamieszkuje pod adresem wskazanym w pozwie, a niemożność doręczenia mu korespondencji, czy to przez sąd, czy to przez komornika na podstawie art. 3a u.k.s., wynikała z celowego ukrywania się przed wierzycielami.

Z tych samych względów niesłusznym rozwiązaniem jest pozbawienie powoda możliwości odzyskania choćby części opłaty czy też zaliczenia jej na poczet opłaty od pozwu o to samo roszczenie złożonego po ustaleniu adresu pozwanego. W tym zakresie należy wskazać na unormowania art. 79 ust. 1 pkt 1 lit. b, art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. a i art. 19 ust. 2 pkt 2 u.k.s.c.

Zwrot części opłaty uzasadniony byłby w omawianej sytuacji zmniejszonym nakładem pracy sądu związanym ze sprawą, do której rozpoznania *de facto* nie doszło. Między innymi takie względy legły u podstaw zwrotu połowy opłaty od pozwu cofniętego przed rozpoczęciem posiedzenia, na które sprawa została skierowana (art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. a u.k.s.c.). Oczywiście wskazana analogia nie będzie zachodzić w tych sprawach, w których wydano nakaz zapłaty. Zauważyć należy, że powód niejednokrotnie nie będzie miał możliwości uchronić się poprzez cofnięcie pozwu od negatywnych skutków niemożności ustalenia na czas adresu pozwanego i jednocześnie uprawdopodobnienia, że pozwany jest nieznanym z miejsca pobytu. Po pierwsze, po wysłaniu odpisu pozwu, którego następnie doręczenie okazało się nieskuteczne, powód nie ma możliwości odzyskania cało-

¹⁸ Ustawa z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. 2019, poz. 785 ze zm.), dalej: u.k.s.c.

ści opłaty pomniejszonej o opłatę minimalną w wysokości 30 zł (por. art. 79 ust. 1 pkt 1 lit. b w zw. z art. 79 ust. 3 u.k.s.c.). Po drugie, jak już wskazano, nie będzie miał możliwości odzyskania choćby połowy opłaty, jeżeli wydano nakaz zapłaty, a następnie ujawniły się trudności związane z doręczeniem odpisu pozwu (art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. a u.k.s.c.). W końcu nawet w sprawach, w których nie wydano nakazu zapłaty, jeżeli niemożność ustalenia adresu pozwanego i uprawdopodobnienia tej okoliczności przed upływem terminu spoczywania procesu ujawni się już po zawieszeniu postępowania, powód nie ma możliwości skutecznie cofnąć pozwu (i tym samym odzyskać choćby połowy opłaty), gdyż wedle przeważającego w doktrynie poglądu czynność ta wywołałaby skutek dopiero po podjęciu postępowania¹⁹. Wydaje się, że tak daleko idące konsekwencje w zakresie kosztów sądowych stanowią naruszenie prawa do rzetelnie ukształtowanego postępowania, szczególnie jeżeli dotkną powoda, któremu trudno będzie zarzucić uchybienie ciężarowi wspierania postępowania.

Sytuacja powoda w razie umorzenia postępowania na podstawie art. 182 § 1 pkt 1 k.p.c. w odniesieniu do omawianych sytuacji jest w sposób nieuzasadniony zróżnicowana i gorsza od sytuacji powoda, który wytoczył powództwo w elektronicznym postępowaniu upominawczym. Po pierwsze, dlatego, że w elektronicznym postępowaniu upominawczym istnieje możliwość przyjęcia fikcji doręczenia pozwu *per aviso*, o ile adres pozwanego wskazany przez powoda zgadza się z danymi z bazy PESEL-SAD (art. 505³⁴ § 1 k.p.c. w brzmieniu nadanym nowelą z 4 lipca 2019 r.). Po drugie, nawet w sytuacji umorzenia postępowania elektronicznego na podstawie art. 505³⁴ § 2 k.p.c. (wobec niepokrywania się adresu pozwanego wskazanego w pozwie z adresem w bazie PESEL) powód ma możliwość zachowania skutków prawnych, jakie ustawa wiązała z wytoczeniem pierwotnego powództwa (w szczególności zachowania skutków przerwy biegu terminu przedawnienia), oraz możliwość zgłoszenia żądania uwzględnienia kosztów poniesionych w elektronicznym postępowaniu upominawczym, o ile w terminie 3 miesięcy od dnia wydania postanowienia o umorzeniu elektronicznego postępowania upominawczego powód wniesie pozew przeciwko pozwanemu o to samo roszczenie w postępowaniu innym niż elektroniczne (zob. art. 505³⁷ § 1 i 2 w zw. z art. 505³⁴ § 1 i 2 k.p.c.). Ponadto zgodnie z art. 19 ust. 2 pkt 2 u.k.s.c. w sytuacji zachowania terminu, o którym mowa w art. 505³⁷ § 2 k.p.c., opłatę uiszczoną od pozwu w elektronicznym postępowaniu upominawczym zalicza się na poczet opłaty od składanego następnie pozwu.

Wszystkie opisane wyżej zagrożenia prawa do sądu można byłoby uznać za wyolbrzymione przy założeniu sprawności i skuteczności doręczeń komorniczych. Zakładając bowiem, że powodowi udałooby się w terminie 5 mie-

¹⁹ Na niemożność kontroli aktów dyspozycji materialnej stron w czasie zawieszenia postępowania wskazuje m.in. P. Grzegorzczak, komentarz do art. 179 [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. I, red. T. Ereciński, Lex/el. 2016, teza 6.

sięcy²⁰ uzyskać i złożyć w sądzie – z odpowiednimi wnioskami – protokół komorniczy stwierdzający doręczenie przesyłki, względnie dokument stwierdzający, że czynności podjęte przez komornika na podstawie art. 3b u.k.s. nie pozwoliły ustalić adresu zamieszkania pozwanego, brak byłoby podstaw do obaw, że wniosek powoda o podjęcie postępowania połączony – w razie potrzeby – z wnioskiem o ustanowienie kuratora dla nieznanego z miejsca pobytu nie będzie skuteczny²¹.

Niestety analiza szczegółowych zasad i kosztów doręczeń komorniczych, a także możliwości ustalania adresu pozwanego przez komornika rodzi obawy o skuteczność i sprawność podejmowanych na podstawie art. 3a i 3b u.k.s. czynności. Nie jest to przy tym wynik negatywnej oceny pracy komorników, a raczej efekt uwzględnienia czasu potrzebnego na podjęcie poszczególnych czynności, w tym obiegu korespondencji. Termin 5 miesięcy może się okazać niewystarczający, uwzględniając następujące czynności i przeciętny czas potrzebny na ich dokonanie:

1. sporządzenie wniosku do komornika (ok. 1–7 dni),
 - 1.1. czas doręczenia przesyłki komornikowi (ok. 3–7 dni),
2. wydanie na podstawie art. 9 ust. 2 u.k.s. postanowienia komornika o odmowie wykonania czynności z powodu jego niewłaściwości (do 14 dni, wnioskowanie z art. 3a ust. 1 u.k.s.),
 - 2.1. czas doręczenia przesyłki powodowi (ok. 3–15 dni),
 - 2.2. skarga na odmowę komornika dokonania doręczenia (jej rozpatrzenie może trwać przeszło 5 miesięcy), ewentualnie
 - 2.3. złożenie wniosku do komornika właściwego do dokonania doręczenia (ok. 3 dni),
 - 2.3.1. czas doręczenia przesyłki komornikowi (ok. 3–7 dni),
3. wezwanie powoda do uiszczenia opłaty od wniosku o doręczenie (art. 41 ust. 1 u.k.k.²²) oraz ewentualnej zaliczki na wydatki (art. 6 pkt 4 i 8 w zw. z art. 7 ust. 2 i art. 15 ust. 2a u.k.k.) (ok. 7 dni),

²⁰ W praktyce zapewne w nieco dłuższym terminie wynikającym z tego, że postanowienie o zawieszeniu postępowania z reguły nie będzie zapadać w dniu następującym po upływie dwumiesięcznego terminu.

²¹ Oczywiście w sytuacji nieskuteczności próby doręczenia przesyłki przez komornika na podstawie art. 3a u.k.s. zlecenie przez powoda komornikowi ustalenia na podstawie art. 3b u.k.s. adresu pozwanego nie jest obligatoryjne i nie wyczerpuje instrumentów uprawdopodobnienia. Może on próbować w inny sposób uprawdopodobniać okoliczność, że adres powoda nie jest znany. Nie zmienia to jednak faktu, że procedura w tym zakresie powinna być tak ukształtowana, aby powód miał możliwość skorzystania z instrumentów przewidzianych w art. 3b u.k.s. bez obawy, że przed końcem podjętych w oparciu o ten przepis ustaleń nastąpi upadek postępowania. Ponadto wydaje się, że na gruncie nowych unormowań sądy mogą przyjmować, że niewyczerpanie stworzonej w tym przepisie możliwości nie czyni zadość uprawdopodobnieniu, że miejsce pobytu pozwanego nie jest znane.

²² Ustawa z dnia 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych (Dz.U. 2018, poz. 770 ze zm.).

- 3.1. czas doręczenia przesyłki powodowi (ok. 3–15 dni),
- 3.2. uiszczenie opłaty lub zaliczki na wydatki (do 7 dni od wezwania, a jeżeli strona zamieszkuje za granicą i nie ma w kraju przedstawiciela, termin nie krótszy niż miesiąc; zob. art. 7 ust. 4 i art. 22 ust. 2 u.k.k.), ewentualnie
- 3.3. wniosek powoda o zwolnienie od opłaty komorniczej i wydatków (jego rozpatrzenie może trwać przeszło 5 miesięcy),
4. podjęcie przez komornika (odpowiednio asesora lub upoważnionego pracownika; zob. art. 28 i art. 153 ust. 1 u.k.s.) próby doręczenia zgodnie z art. 3a ust. 1 u.k.s. (do 14 dni od otrzymania zlecenia),
 - 4.1. w razie zastania adresata doręczenie,
 - 4.2. w razie nieobecności adresata i ustalenia, że zamieszkuje pod podanym adresem, oczekiwanie na odbiór awizowanej przez komornika przesyłki i ewentualnie uznanie za doręczone *per aviso* w ostatnim dniu terminu do jej podjęcia (14 dni od dnia umieszczenia zawiadomienia, zob. art. 3a ust. 3 u.k.s.),
 - 4.3. doręczenie powodowi protokołu stwierdzającego doręczenie na podstawie art. 3a ust. 3 i 5 u.k.s. (ok. 3–15 dni).

W wypadku ustalenia, że adresat zamieszkuje pod wskazanym adresem, istnieje realna szansa przy założeniu, że na wcześniejszych etapach powód nie napotkał trudności w przyjęciu przez komornika sprawy oraz nie złożył wniosku o zwolnienie od opłaty lub skargi na czynności komornika, że doręczenie powodowi protokołu stwierdzającego doręczenie pisma pozwanemu nastąpi przed upływem dwumiesięcznego terminu, ewentualnie przed upływem terminu spoczynania procesu.

Sytuacja wygląda dużo mniej optymistycznie w razie nieobecności adresata i ustalenia przez komornika w toku czynności podjętych na podstawie art. 3a ust. 2 u.k.s., że adresat nie zamieszkuje pod wskazanym adresem, lub ustalenia, że nie ustalono, czy adresat zamieszkuje pod wskazanym adresem (art. 3a ust. 4 u.k.s.). W takiej sytuacji nastąpi:

5. zwrot pisma powodowi z informacją o dokonanych ustaleniach (art. 3a ust. 4 i 5 u.k.s.; ok. 3–15 dni),
6. złożenie przez powoda na podstawie art. 3b u.k.s. wniosku o ustalenie adresu zamieszkania pozwanego i doręczenie go komornikowi (ok. 3–7 dni),
7. wezwanie powoda do uiszczenia opłaty od wniosku (art. 41 ust. 2 u.k.k.) oraz zaliczki na wydatki (art. 6 pkt 7 i 8 w zw. z art. 7 ust. 2 i art. 14 u.k.k.; do 7 dni),
 - 7.1. czas doręczenia wezwania powodowi (ok. 3–15 dni),
 - 7.2. uiszczenie opłaty lub zaliczki na wydatki (do 7 dni od wezwania, a jeżeli strona zamieszkuje za granicą i nie ma w kraju przedstawiciela, termin nie krótszy niż miesiąc; zob. art. 7 ust. 4 i art. 22 ust. 2 u.k.k.), ewentualnie wniosek o zwolnienie od kosztów komorniczych (kilka miesięcy),

8. zwrócenie się przez komornika do podmiotów, o których mowa w art. 761 § 1¹ pkt 3–6 k.p.c. (tj. wyłącznie organów podatkowych, rentowych, banków; ok. 7 dni),
 - 8.1. doręczenie wezwań wyżej wymienionym instytucjom (ok. 7 dni),
9. odpowiedź wyżej wymienionych instytucji (ok. 2–3 tygodni),
 - 9.1. doręczenie odpowiedzi komornikowi (ok. 3–7 dni),
10. poinformowanie powoda przez komornika o wynikach ustaleń (ok. 3–15 dni),
 - 10.1. w razie ustalenia w toku wyżej wymienionych czynności adresu zamieszkania pozwanego, złożenie przez powoda wniosku do komornika o doręczenie pozwu lub złożenie w sądzie wniosku o podjęcie postępowania ze wskazaniem ustalonego przez komornika adresu zamieszkania pozwanego,
 - 10.2. w razie nieustalenia w toku wyżej wymienionych czynności adresu zamieszkania pozwanego, złożenie przez powoda wniosku o podjęcie postępowania wraz z wnioskiem o ustanowienie kuratora dla pozwanego jako nieznanego z miejsca pobytu.

Prześledzenie powyższych czynności i przybliżonego czasu ich trwania pokazuje, że nawet w sytuacji, gdy sprawa nie skomplikuje się poprzez odmowę dokonania czynności przez komornika, skargę na czynności komornika lub wnioski o zwolnienie od kosztów komorniczych, w przypadku, gdy komornik ustali, że pozwany nie zamieszkuje pod wskazanym adresem, lub nie będzie w stanie okoliczności tej wyjaśnić w toku czynności podejmowanych na podstawie art. 3a u.k.s., zadośćuczynienie przez powoda nałożonym na niego w art. 139¹ § 1 i § 2 oraz art. 182 § 1 pkt 1 k.p.c. ciężarom w terminach w nich przewidzianych bez winy powoda może okazać się niemożliwe²³.

Należy również nadmienić, że w sytuacji niemożności doręczenia pisma na podstawie art. 3a ust. 1–3 u.k.s. złożenie przez powoda i opłacenie wniosku, o którym mowa w art. 3 ust. 4 pkt 1a i art. 3b u.k.s. nie gwarantuje mu, że komornik, do którego złożono wniosek, nie odmówi podjęcia czynności zmierzających do ustalenia aktualnego adresu zamieszkania powoda. W tym zakresie w art. 9 ust. 2 u.k.s. występuje luka. Przepis ten stanowi, że właściwy komornik „nie może odmówić wykonania czynności, o których mowa w art. 3 ust. 4 pkt 1 i 2”, zatem nie odsyła do czynności, o których mowa w art. 3 ust. 4 pkt 1a. Oczywiście zapewne nie było to celem ustawodawcy i można, odwołując się do wykładni celowościowej i systemowej, argumentować, że podjęcie czynności, o których mowa w art. 3 ust. 4 pkt 1a u.k.s., stanowi konsekwencję nieustalenia

²³ Do rozważenia w takiej sytuacji pozostaje kwestia, czy powód może domagać się przywrócenia terminu. Omówienie tego zagadnienia przekraczałoby ramy niniejszego opracowania. Należy jednak zauważyć, że nawet gdyby możliwość taką dopuścić – co może być dyskusyjne, to ukształtowanie procedury w opisany wyżej sposób trudno byłoby uznać za odpowiadające wymogom rzetelności proceduralnej.

adresu w toku czynności, o których mowa w art. 3 ust. 4 pkt 1a u.k.s. Jednak wyniki wykładni literalnej prowadzą do odmiennych wniosków, co budzi zasadnicze zastrzeżenia z punktu widzenia zasad prawidłowej legislacji.

Nie można w końcu pominąć kwestii wysokości opłat komorniczych od wniosków za doręczenie pisma przez komornika na podstawie art. 3a u.k.s. oraz za ustalenie adresu pozwanego na podstawie art. 3b u.k.s. Zgodnie z art. 41 ust. 1 i 2 u.k.k. wynoszą one odpowiednio: 60 zł od wniosku powoda o doręczenie za doręczenie na jeden adres oznaczonego pisma w sprawie, niezależnie od liczby adresatów i liczby podjętych prób doręczenia, i 40 zł od wniosku o ustalenie aktualnego adresu zamieszkania adresata. Z jednej strony, mając na względzie ochronę interesów powoda, wyższe opłaty mogłyby stanowić nieproporcjonalne ograniczenie prawa do sądu, z drugiej jednak strony trudno oczekiwać, że komornik (czy nawet zatrudniany przez niego pracownik) po pierwszej nieudanej próbie doręczenia pisma będzie za wyżej wymienioną opłatą podejmował kolejne próby. Niska wysokość tych opłat – z perspektywy kosztów utrzymania kancelarii komorniczej – nie będzie raczej zachęcać komorników do podejmowania się doręczeń wniosków spoza rewiru, co pogłębia obawy związane z wydłużaniem czasu doręczenia pisma na skutek odmowy dokonania czynności.

Transponując powyższe uwagi na przypadek doręczania przez komornika skargi o wznowienie, zauważyć należy, że umorzenie zawieszonego na podstawie art. 182 § 1 pkt 2 k.p.c. postępowania zainicjowanego skargą o wznowienie postępowania przy odpowiednim zastosowaniu art. 182 § 2 zd. 1 k.p.c. w zw. z art. 406 k.p.c. może spowodować upływ terminów przewidzianych w art. 407 i 408 k.p.c., przy czym – jak się przyjmuje w doktrynie i orzecznictwie – termin, o którym mowa w art. 408 k.p.c., nie podlega przywróceniu.

Podsumowując, bezskuteczny upływ terminu z art. 139¹ § 2 zd. 2 k.p.c., a następnie terminu z art. 182 § 1 pkt 1 k.p.c. może być skutkiem nie tylko opieszałości powoda, ale wielu innych niezależnych od niego czynników, np. czasu potrzebnego na ustalenie przez komornika aktualnego adresu zamieszkania pozwanego i obiegu korespondencji z tym związanej. Oznacza to, że zastosowanie w takich wypadkach instytucji spoczywania procesu i upadku instancji ze wszystkimi tego negatywnymi konsekwencjami (art. 182 § 2 i 4 k.p.c.) nie przystaje do celu tych instytucji i nie jest uzasadnione. W takich sytuacjach nowe unormowanie stanowi nieproporcjonalne ograniczenie w dostępie do sądu i nie odpowiada wymogom rzetelnego procesu.

W świetle powyższych uwag można stwierdzić, że nowe unormowania nie zostały dostatecznie przemyślane i wymagają zmiany. Wydaje się, że w przypadku niepodjęcia dwukrotnie awizowanego pozwu (lub innego pisma, o którym mowa w art. 139¹ § 1 k.p.c.) właściwszym rozwiązaniem byłoby *de lege ferenda*, aby zlecenie doręczenia pisma komornikowi pochodziło od sądu. Jeżeli przyjęta przez ustawodawcę konstrukcja zobowiązywania powoda do doręczania pisma przez komornika miałyby się ostać, to przynajmniej należy postulować, aby:

- termin z art. 139¹ § 2 k.p.c. był terminem sądowym (wyznaczanym przez przewodniczącego i nie krótszym niż 2 miesiące),
- przewodniczący wraz z doręczeniem powodowi zobowiązania do doręczenia pozwu lub innego pisma procesowego informował powoda o treści art. art. 139¹ § 2, art. 177 § 1 pkt 6, art. 182 § 1 pkt 1, § 2 i 4 oraz art. 143 i art. 144 k.p.c.

W przeciwnym razie wprowadzone unormowania stwarzają pole do nadużyć ze strony ukrywających się przed odpowiedzialnością pozwanych, a jednocześnie upośledzają sytuację powodów w sposób mogący prowadzić do naruszenia prawa do sądu.

Bibliografia

- Bodio J., komentarz do art. 144 [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz aktualizowany*, red. A. Jakubecki, Lex/el. 2019.
- Flaga-Gieruszyńska K., komentarz do art. 139¹ [w:] A. Zieliński, K. Flaga-Gieruszyńska, *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, Legalis/el. 2019.
- Grzegorzczak P., komentarz do art. 179 [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. I, red. T. Ereciński, Lex/el. 2016.
- Jakubecki A., komentarz do art. 177 [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. H. Dolecki, T. Wiśniewski, Lex 2013, Lex/el.
- Laskowska-Hulisz A., komentarz do art. 177 [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. A. Marciniak, Legalis/el. 2019.
- Laskowska-Hulisz A., komentarz do art. 182 [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. A. Marciniak, Legalis/el. 2019.
- Laskowska-Hulisz A., *Zawieszenie sądowego postępowania rozpoznawczego w sprawach cywilnych*, Warszawa 2009.
- Markiewicz K., komentarz do art. 139¹ [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. T. Szanciło, Legalis/el. 2019.
- Markiewicz K., *Umorzenie postępowania na podstawie art. 182 § 1 k.p.c. a wniosek o podjęcie postępowania zawieszonego z przyczyny określonej w art. 177 § 1 pkt 6 k.p.c.*, „Polski Proces Cywilny” 2012, nr 2.
- Olaś A., *Upadek instancji na gruncie art. 182 KPC* [w:] *Umorzenie procesu cywilnego*, Legalis/el. 2016.
- Rudkowska-Ząbczyk E., komentarz do art. 177 [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. E. Marszałkowska-Krześ, Legalis/el. 2019.
- Stefańska E., komentarz do art. 144 [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. M. Manowska, Warszawa 2015, Lex/el.
- Stefańska E., komentarz do art. 177 [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. M. Manowska, Warszawa 2015, Lex/el.
- Uliasz M., komentarz do art. 139¹ [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz do ustawy z 4.7.2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw*, red. J. Gołaczyński, D. Szostek, Legalis/el. 2019.
- Weitz K., komentarz do art. 144 [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. I: *Postępowanie rozpoznawcze*, red. T. Ereciński, Warszawa 2016, Lex/el.
- Zieliński A., Flaga-Gieruszyńska K., komentarz do art. 182 [w:] A. Zieliński, K. Flaga-Gieruszyńska, *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, Legalis/el. 2019.

Streszczenie

W artykule autorka poddaje krytycznej analizie nowe unormowania wprowadzone nowelizacją k.p.c. z 4 lipca 2019 r., m.in. z punktu widzenia prawa do sądu (zarówno w aspekcie dostępu do sądu, jak i rzetelnie ukształtowanego postępowania), oraz formułuje postulaty *de lege ferenda*.

Słowa kluczowe: doręczenie pozwu przez komornika, umorzenie postępowania

THE DISCONTINUATION OF A SUSPENDED TRIAL AS A RESULT OF THE INABILITY TO SERVE A COPY OF A LAWSUIT

Summary

In the article, the author critically analyzes the new regulations introduced in the amendment to the Code of Civil Procedure of 4 July 2019 among others from the point of view of the right to a court (in aspects: access to court and right to a fair trial) and formulates *de lege ferenda* postulates.

Keywords: service of a claim by a bailiff, discontinuation of proceedings